

Павленко І.Г., кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент, доцент кафедри педагогіки
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Старобільськ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Стратегічне планування — це процес, що визначає, які завдання має намір виконати заклад, яким чином здійснюватиметься керівництво їхнім виконанням, як будуть використовуватися ресурси закладу для здійснення поставлених цілей протягом певного періоду часу. Однак, планування може стати стратегічним лише тоді, коли менеджмент в закладі забезпечуватиме впровадження нових підходів до інноваційної діяльності установи в цілому.

План є скоординованою системою рішень, що забезпечує ефективність діяльності закладу дошкільної освіти (ЗДО) протягом істотного часу, і дозволяє здійснювати сукупність заходів по реалізації завдань, що стоять перед ЗДО в кожен конкретний період. Тому **мета** статті — розглянути теоретичні основи стратегічного планування роботи ЗДО.

Система планування ЗДО складається з управлінського і педагогічного планування, кожний з напрямів представлений двома видами планів: стратегічним і тактичним.

Систему педагогічного планування складають освітня програма ЗДО, перспективні (до них відносяться стратегічні) і поточні плани освітнього процесу по групах. Стратегічне планування роботи ЗДО — метод перспективного планування, що полягає в формулюванні місії і цілей організації, виборі стратегії (ефективність функціонування дошкільної установи в майбутньому), визначенні необхідних для

досягнення ресурсів і вибору найбільш раціональних шляхів використання цих ресурсів.

Поточне планування формується на основі стратегічного і є етапом впровадження останнього. У поточному плануванні ЗДО можна виділити три підвиди: плани, необхідні для впровадження управлінських рішень в різних функціональних сферах організації. («План літньої оздоровчої роботи з дітьми», «Кошторис як планово-фінансовий документ», «План підвищення кваліфікації» та ін.).

Одноразові плани — конкретні локальні програми, проекти окремих заходів («Програма впровадження інноваційних технологій», «Програма семінару на базі ЗДО» і т.д.).

Стабільні плани — плани типових заходів: щомісячний план роботи ЗДО, план засідань батьківського комітету і т.д.

Програма розвитку дошкільної освітньої установи — це один з варіантів стратегічного плану організації, скоординована система рішень, що забезпечує ефективність функціонування і розвитку ЗДО протягом певного часу.

Як варіант стратегічного планування програма розвитку ґрунтується на загальних підходах і принципах прогнозування, але разом з тим розробка її повинна вестися з урахуванням специфіки такої організаційної системи, як дошкільна освітня установа.

На відміну від інших типів навчальних закладів ЗДО — поліфункціональна, багатоцільова організація. Освітня мета виступає в єдності з цілями догляду, оздоровлення і соціальною (надання допомоги сім'ї у вихованні дітей).

ЗДО відрізняється специфікою освітнього процесу, націленого на розвиток дитини за допомогою використання комплексу різноманітних видів діяльності (ігровою, навчальною, художньою і ін.).

Цільова специфічність ЗДО визначає напрями, тип, зміст програм розвитку.

Необхідно також враховувати конкретну ситуацію окремої дошкільної освітньої установи, яка може знаходитися на різних стадіях свого розвитку, мати різні ресурси і можливості (здійснювати освітню діяльність на основі варіативних програм).

Проводячи аналіз зовнішнього середовища (характеристика мікрорайону, сім'ї, освітньої сфери) ЗДО, можна перейти до аналізу його внутрішнього середовища. При цьому необхідно врахувати, що даний аналіз визначається метою і видом програми і відображає індивідуальний внутрішній стан установи.

Мета — ключові результати, до яких прагне ЗДО в своїй діяльності, продовження періоду дії програми. Мету можна трактувати як передбачуваний результат дії програми, якої можна досягти, використовуючи різноманітні засоби.

Програма розвитку ЗДО — нормативна модель спільної діяльності групи або безлічі груп людей, що визначає: а) початковий стан (режим) дошкільної освітньої установи, б) образ бажаного майбутнього (якісно новий стан системи), в) склад і структуру дій по перетворенню ЗДО в якісно новий стан.

Програма розвитку є нормативним документом, що регламентує процес перекладу ЗДО з фактичного стану на якісно новий рівень розвитку. Компоненти програми розвитку фіксують мету і завдання, проблемний аналіз з обґрунтуванням актуальності, новизни і практичної значущості пропонованого проекту, початкові науково-теоретичні передумови, показники, що характеризують успішність досягнення мети, терміни і етапи реалізації програми, виконавці, ресурсне і інформаційне забезпечення, контроль над ходом реалізації програми, аналіз і корекція результатів.

Основні вимоги до програми розвитку дозволяють змоделювати дійсно життєздатний проект:

1. Актуальність і проблема.

2. Прогностичність (облік сьогоденних і завтрашніх умов).
3. Раціональність (відповідність меті, завданням, змісту, технологіям і результатам).
4. Реалістичність.
5. Цілісність.
6. Чутливість до збоїв.
7. Особова, соціальна, етична спрямованість.
8. Евристичний, експериментальний, інноваційний підходи [1].

Необхідно вміти прогнозувати роботу ЗДО і скласти на цій основі план розвитку на п'ять років. Довгостроковий проект дозволить:

- прогнозувати рух до наміченої мети від початку до кінця;
- визначити виконавців, засоби і методи реалізації мети, місце і час дії;
- передбачати характер взаємодії виконавців один з одним;
- організувати роботу дошкільної установи в режимі розвитку;
- своєчасно виявляти проблеми і ухвалювати правильні рішення в розподілі ресурсів, у внутрішній координації, в прогнозуванні подальшої діяльності установи.

План повинен бути:

- цілеспрямованим, придатним для досягнення мети, за ради якої він створений, реальним і прогностичним;
- економічним, його складання і використання повинні полегшувати, а не ускладнювати досягнення мети і завдань;
- максимально ясным, недвозначно сформульованим;
- задовольняти вимозі єдності і безперервності (відсутність внутрішніх суперечностей, щоб кожна дія виступала як підготовка для подальшого);
- точним і гнучким, план не повинен звужувати можливість подальшого кроку або наказувати певний крок там, де це залежатиме від невідомих поки обставин.

Особливе місце в плані розвитку займають:

- організація виховно-освітнього процесу;
- пошук шляхів його вдосконалення;
- підвищення психолого-педагогічної культури співробітників;
- залучення до рішення соціальних завдань ЗДО батьків і громадськості;
- створення оптимальних умов для розвитку і саморозвитку кожного педагога і дитини.

План розвитку направлений на вирішення головної проблеми — підвищення якості навчання і виховання.

При розробці перспективного плану розвитку рекомендується використовувати результати аналізу роботи ЗДО за декілька останніх років. П'ятирічний план розвитку дозволить зосередити увагу на головних завданнях, дасть можливість прогнозування результату діяльності кожного співробітника. Добре продуманий план розвитку допоможе відійти від «глобального», абстрактного планування. Необхідно вчитися долати сталий стереотип поведінки — установку на жорсткі плани. Не можна будь-який відступ розглядати як порушення, переживати і оцінювати ситуацію, що створилася, негативно.

Таким чином, спираючись на все викладене вище, слід підкреслити, що згідно сучасним теоріям стратегічне управління є необхідною умовою успішного функціонування ЗДО і являє систему цілей, принципів, програм, методів і прийомів, які спрямовані на створення довгострокової програми ефективного розвитку.

Література:

1. Смеянская Н.П., Кравцова Е.И. Психологическая служба в дошкольном учреждении : монография. Луганск, 2003. 128 с.